

NAUČNI POGLED NA ČUDA

Biblijski hrišćani smatraju da je Bog umešan u ceo tok ljudske istorije, da On deluje u ljudskoj istoriji. Međutim, postoje događaji kada Bog na jedan neuobičajen način deluje u ljudskoj istoriji, i mi te događaje nazivamo čudima. To su određeni događaji ili zbivanja koja mi pripisujemo posebno, naročitoj Božjoj aktivnosti. Dakle, to nisu neki uobičajeni događaji. Bog sigurno interveniše na neki, rekli bismo „manje primetan način“, kada održava prirodan tok stvari, ali deluje i tako da mi to nazivamo čudima.

U Bibliji postoji veliki broj čuda. Kada budemo govorili detaljnije šta su čuda i kako ih možemo podeliti, mi ćemo onda reći koliko čuda pada u koju kategoriju.

Mnoga biblijska čuda su ismejavana. Jedno od najvećih čuda koje je opisano u Svetome Pismu jeste Hristovo uskrsenje. Ovo čudo je bilo od ranih početaka negirano i čak ismejavano.

U Delima apostolskim, u 17. glavi, od 18. do 32. stiha je opisana veličanstvena propoved apostola Pavla u Atini, za koju neki misle da je bila vrlo bezuspešna. Ne, to nije tačno. Ta propoved apostola Pavla u Atini je bila uspešna. Međutim, onog momenta kada je apostol Pavle spomenuo uskrsenje, grčki racionalisti su se grohotom nasmejali. Slušali su ga dok je pričao o novom bogu.

Naime, on je vešto iskoristio jedan momenat (to što su Atinjani imali jedan oltar koji nije bio posvećen nijednom poznatom bogu), pa je pošao od te činjenice, i onda je na njoj izgradio svoju propoved. I slušali su ga, slušali, dok nije rekao da je Hristos uskrsao, a kad je rekao da je Hristos uskrsao, mnogi od onih grčkih racionalista su digli ruke i jednostavno nisu hteli više da slušaju. Bilo je i onih koji su rekli: „Dođi i opet nam pričaj o tome“.

Jedan paralelan slučaj, vrlo sličan predhodnom, nalazimo isto u

Delima apostolskim, ali u 26. glavi. Možemo pročitati 23. i 24. stih: „Da Hristos treba da strada i da će, kao prvi koji će uskrsnuti iz mrtvih, objaviti svetlost i ovom narodu i drugim narodima. Dok je to govorio u svoju odbranu, Fest je uzviknuo: ‘Ti si poludeo, Pavle! Velika učenost pomutila ti je razum!’“

Dakle, ovde se radi o jednom čoveku, sudiji Festu. Apostol Pavle je njemu, kralju Agripi, vojvodama i starešinama pričao o svom obraćenju i misioniranju, i vrlo ih je zainteresovao, ali kad je spomenuo uskrsenje, onda je Fest rekao: „Pavle, ti si poludeo, velika učenost ti je pomutila razum.“

Dakle, ljudi ne mogu lako da se pomire sa činjenicom da postoji uskrsenje. Ono sa čim se mi lako složimo jeste, da su ljudi smrtni, da umiru, da bivaju sahranjeni. Ali ne može lako čovekov razum da prihvatiti ideju da postoji uskrsenje.

Čuda su napadana i sa filozofske, i sa naučne strane, pa čak i teološke.

Nauka zaista pokušava da izbaci sva čuda iz svojih objašnjenja prirode. Naučnici, a i drugi, hvale se kako je nauka proterala sva božanstva, pa samim tim i sva čuda iz prirode: „U prirodi vladaju prirodni, naučni zakoni koji su nepromenljivi. Priroda je jedan samovoljan sistem sa svojim zakonima i ništa spolja ne može da utiče i da menja te prirodne zakone.“ Tako, dakle, ne ostaje mesta čudima. Prirodna nauka dakle, ne dozvoljava nikakva čuda.

Pored toga, prirodne nauke, i uopšte nauke, rade sa onim što je opšte, a ne sa pojedinačnim, što mi nekada kažemo: „One ne operišu sa singularnostima, nego sa regularnostima.“ Možemo to lako da razumemo, tako što recimo uzmemo matematiku. Matematičare ne interesuje da li je krug od blata, ili od čokolade, ili nečeg drugog. Sve sem okrugline se zanemaruje. Zatim ih interesuje kako se izračunava obim, površina i tako dalje.

Nauka otkriva ono što je opšte u pojedinačnom. Iz mase

pojedinačnog, u nauci se izvlači samo ono što je opšte. Dok recimo umetnost, ide obrnutim putem. Ona vam kroz pojedinačno pokaže opšte. Nemamo mi u umetnosti recimo ovako: „D je brzinom munje pucao u J, i izbio mu lulu iz usta.“ Ne, mi u umetnosti imamo konkretu ličnost, neku pojedinačnu, specifičnu ličnost, ali kroz tu specifičnu ličnost, Pavla Pavlovića, želi da se pokaže nešto što je opšte.

Dakle, putevi nauke i umetnosti su donekle suprotni, i budući da su čuda zaista pojedinačni, singularni događaji, ona ne spadaju u domen nauke, i nauka ne može da operiše sa njima. Zato uopšte, rekli bi naučnici, ne treba govoriti o čudima.

Pored toga, postoje ljudi koji kažu, da čak i ako dopustimo da Bog postoji, opet ne smemo priznati čuda, jer bi to protivrećilo samoj Njegovoj volji, pa čak i prirodi.

Zašto? Zato što najpre tvrdimo da su i prirodni i moralni zakoni izrazi Božje volje, i onda, kada bi Bog činio čuda, odnosno narušavao prirodne zakone ili ih ukidao, On bi protivrećio samome sebi. Zar smemo onda tvrditi da će Bog protivrećiti samoj svojoj volji da bi stvarao čuda, recimo, pretvarao vodu u vino?

I u teologiji je čak postojao jedan pravac koji se bavio demitologizacijom Biblije. Otprilike, njihov moto bi bio, da Biblija nije božanska reč, nego neke božanske reči su u Bibliji. Recimo Isus, ako ga mi nalazimo u Bibliji, to bi bio Isus vere Njegovih učenika.

Kako su Njegovi učenici verovali da On jeste, tako su i zapisali.

Ali, ako mi hoćemo da nađemo istorijskog Isusa, mi moramo da se koristimo naučnom metodologijom da bi ga pronašli. I ako hoćemo da vidimo istinsku istorijsku situaciju ili događaje koji su se zbivali, a opisani su približno u Jevanđelju, onda moramo da ih „demitologizujemo“ - očistimo od čuda. Tako bi onda kada je Isus koraćao po vodenoj površini, išao preko mora, trebali razumeti da je išao pokraj mora. To što je On išao preko mora, to je Isus vere, a prava istorijska činjenica koja nije projekcija verujućeg uma, jeste, da je Isus šetao pokraj

obale, konkretno, Galilejskog jezera.

Dakle, pitanje čuda nije jednostavno. Ona se napadaju sa raznih strana. Da bismo dobro razumeli kako da branimo naše verovanje u čuda, mi prvo moramo shvatiti šta su čuda i koje vrste čuda postoje.

Čuda jesu, zaista, odstupanja od nekog prirodnog toka zbivanja koji se dešava na našoj planeti Zemlji. Ako to čuda zaista jesu, mi moramo da ih razmatramo, zaista, u okviru prirodnih zakona, i mi ćemo sva čuda podeliti na dve kategorije, u odnosu na dva osnovna prirodna zakona.

Dva osnovna prirodna zakona koja važe, bar na našoj planeti Zemlji, a možda i u celom univerzumu, jesu Prvi i Drugi zakon termodinamike. Prvi zakon govori o tome, da u jednom zatvorenom sistemu ne može ništa novo da nastane niti da se uništi u onom bukvalnom smislu reči. Dakle, u jednom zatvorenom sistemu ne može ništa novo da se dometne ili da se oduzme. A drugi zakon kaže, da u zatvorenom sistemu bez dotoka energije nastupa entropija, degradacija - povećava se nered. (Ovo drugo je očigledno. Kad vi posmatrate svoje kuće, zaključujete da morate posle izvesnog vremenskog perioda da uređujete crepove, da malterišete fasadu i tako dalje.)

To su dva osnovna prirodna zakona. Misli se da oni važe za ceo materijalni univerzum. Zbog toga neki fizičari izvode zaključak, da mora biti neko ko održava univerzum, a to biće mora biti nematerijalno, mora biti duhovno, da ne bi podleglo tim zakonima. To biće mora biti vanentropijsko. Tako da se fizičari u svojim mislima približavaju Bogu.

Na osnovu ova dva prirodna zakona, mi možemo sva čuda da podelimo u dve kategorije: čuda prvog stepena i čuda drugog stepena.

Koja su čuda prvog stepena? Čuda prvog stepena su ona koja zahtevaju specijalno stvaranje. Znači, ona prkose prvom zakonu koji govori da se u jednom zatvorenom sistemu ne može ništa ni dometnuti ni istinski oduzeti. Prema tome, svaki događaj u kojem se energija ili

materija (ili organizacija) poveća u izolovanom sistemu, jeste čudo koje se odnosi na ovaj prvi zakon i on zahteva jedno specijalno stvaranje.

Da navedemo nekoliko primera da bi razumeli ovu prvu kategoriju ili čuda prvog stepena ili stepena „A“ (mogli bi možda i tako da ih nazovemo). Koja su to čuda? To su čuda novog kvantiteta. Kad kažemo da se uneo neki kvantitet u jedan sistem, podrazumevamo to ili pod masu, ili energiju, ili informaciju. Znači, te tri stvari.

Kao primer možemo da navedemo proces stvaranja, onda umnožavanje lepinja i riba koje je Isus učinio. To su prvostepena čuda ili čuda prvog reda, pošto dobijamo novu informaciju. Recimo, u Knjizi Proroka Danila, rukopis koji se pojavio na zidu Baltazarove palate je isto čudo prvog reda. Onda, pošto život shvatimo kao jedan oblik energije, onda je uskrsenje čudo prvog reda.

Koja su čuda drugog reda? Čuda drugog reda jesu ona koja se odnose na drugi osnovni zakon prirode, znači, zakon o entropiji. U prirodi ne postoji ni jedan izolovani proces. Drugo je kad mi dođemo u laboratoriju, kad naučnici jedan proces izoluju, i naprave izolovani sistem u laboratoriji. To je eksperimentalni model. U prirodi ne postoji ni jedan jedini izolovani proces. Na bilo koji proces ili stanje ili predmet u prirodi, deluju raznorazne okolnosti, raznorazni drugi procesi i stanja. Dakle, ne postoji izolovani proces. Zato se on dešava u nekom opsegu, sa nekom merom, ali ona jeste statistička. Postoji neka srednja vrednost, i procesi mogu da odstupaju od te srednje vrednosti; sve u zavisnosti od inteziteta i broja činilaca koji na njega deluju.

Vanuobičajeno, vanstatističko delovanje na obim ili na brzinu ili na stopu kojom se jedan proces dešava, jesu čuda druge vrste. Ta čuda ne zahtevaju specijalno stvaranje, nego uobičajeni proces u prirodi, prostim jezikom rečeno, biva narušen. To su čuda drugog reda, ili drugostepena, ili stepena „B“.

Da navedemo neka i od tih čuda. Recimo, stišavanje bure na

Galilejskom jezeru. To nije nikakvo specijalno stvaranje. Bura bi se sigurno stišala. Znači, bura se stišava nekom stopom. Ubrzavanje te stope je čudo drugog reda. Ona bi se stišala, ali Bog je u stanju da nju stiša mnogo brže. Čudo drugog reda je i abnormalno hvatanje riba od strane učenika, kada je Isus zatražio da ponovo bace svoje mreže. Znači, to su čuda drugog reda. Ona uključuju samo neuobičajeno statističko odstupanje od harmonije stanja, i okvira u kome neki proces fluktuiraju.

U kategoriju prvostepenih čuda može da učestvuje samo Bog, a u čudima drugog stepena ne mora obavezno da učestvuje Bog. Čuda druge kategorije može da čini i đavo. Mi nekada upotrebljavamo izraze: lažna i istinska čuda. To je opravdano sa biblijske tačke gledišta, ali sa naučne tačke gledišta, takav izraz bi bio neopravdan, jer đavo čini istinska čuda u odnosu na prirodne zakone. Ali, videćemo zašto Biblija to naziva lažnim čudima. Za sada je bitno da prvostepena čuda može da čini samo Bog, zato što ona zahtevaju specijalno stvaranje (ne stvaranje iz nečeg pozajmljenog), a ova drugostepena čuda ne zahtevaju specijalno stvaranje, nego se samo radi o ubrzavanju ili usporenju prirodnog toka.

Ne mora da uvek bude ubrzavanje. Recimo, kod čuda koje se desilo kada je Jošua Nunov osvajao obećanu zemlju, nije se radilo o ubrzavanju, nego o usporavanju jednog prirodnog procesa. Naime, ovde se radilo o drastičnom usporenju rotacije Zemlje oko svoje ose i rotacije Meseca oko Zemlje. (Jošua 10:11-14)

Znači, poremećaj prirodnog toka, ali bez specijalnog stvaranja, jesu drugostepena čuda. I ono što je vrlo važno jeste, da prvostepena čuda čini samo Bog, a drugostepena čuda čine i anđeli, pa i đavo. Međutim, nikada anđeli ne mogu da pređu granicu između drugostepenog i prvostepenog čuda. U Bibliji postoji 89 prvostepenih i 127 drugostepenih čuda.

Sad ćemo malo da pogledamo kako se čuda odnose prema

prirodnim zakonima. Već smo donekle dotakli tu činjenicu. Čudo ne mora obavezno da ukida prirodni zakon. Čudo može da ga modifikuje ili jednostavno da prirodni zakon ne dođe do izražaja. Oni koji su učili školu verovatno se sećaju kada smo učili jedan zakon o paralelogramu sila. Čuda se odvijaju baš po tom zakonu, zakonu o paralelogramu sila.

Mi ćemo pokušati da na vrlo prost način ilustrujemo taj zakon. Zamislimo jedno telo na koga deluju dve sile pod uglom od 180 stepeni; znači upravo jedna prema drugoj. Ako su te dve sile istog inteziteta, šta će biti? To telo ima da stoji u jednoj tački. Ako je jedna sila od tih jača, telo će se pomerati i mogli bismo da kažemo: „njegovo pomeranje biće rezultanta između jačine sile A minus sila B (koja je suprotnog dejstva).“

Da bismo to lakše razumeli, možemo da zamislimo da na telo koje se kreće deluju dve sile pod uglom od 90 stepeni, dakle pod pravim uglom. I sada, ako dve sile deluju pod uglom od 90 stepeni na neko telo koje se kreće, ono će skretati prema onoj sili koja je jača. Telo će inklimirati. Ako jednu od ovih dveju sila zamislimo kao beskonačnu silu (pošto Bog predstavlja beskonačnu silu), šta će biti? Neće ta beskonačna sila apsolutno poništiti važeću, delujuću silu koja suprotno deluje, nego će ona biti apsolutno neprimetna. Znači, ona će delovati, ali budući da nasuprot nje stoji neka beskonačna sila, ona će biti skoro zanemariva.

Možemo to da ilustrujemo i jednom paralelom iz prirode. Sa zvezde uvek sija svetlost - elektromagnetski talasi putuju velikom brzinom i dolaze do nas. I stvarno, mi noću kad izađemo vidimo da zvezde sijaju. Međutim, kad sine podnevno sunce, znači jedna mnogo jača sila (zato što nam je Sunce blizu), sunčeva svetlost „poništi“ svetlost zvezda. Čini nam se kao da one ne postoje.

Ovo bi bila paralela kojom želimo da objasnimo kako Božja intervencija ne poništava apsolutno prirodne zakone, nego je samo On najjača sila koja čini čuda, a prema važećem zakonu da se sve manje sile

pokoravaju većoj sili. Dakle, mogli bi čak da izvedemo zaključak, da se čuda dešavaju po zakonu. Doduše, ne po prirodnom, i zato nauka ne može da operiše sa čudima. Međutim, primarno pitanje nije „Da li nauka može da operiše sa čudima?“, već „Da li se čuda dešavaju?“

Ne mora dakle da znači da Bog ukida prirodni zakon kada On čini čuda. Kada je Isus koračao po Galilejskom jezeru, On nije ukinuo Arhimedov zakon, nego je On samo pokazao da je Njegova sila jača od Arhimedovog zakona. Da nije ukinut Arhimedov zakon vidi se iz toga da kada je Petar počeo da korača po jezeru, čim je izgubio božansku silu, upao je u vodu. Dakle, zakoni nisu poništeni, oni nisu ukinuti, nego čudo jednostavno pokazuje da se radi o nekoj posebnoj sili.

Što se tiče primedbe nekih naučnika da se nauka bavi regularnostima, a ne pojedinačnim događajima ili singularnostima, ovde je vrlo nedorečena stvar. O čemu se zapravo radi? Radi se o tome da mi danas u okviru nauke usvajamo jedno restriktivno ili ograničavajuće shvatanje nauke. Iz tog restriktivnog shvatanja nauke, možda ne eksplicitno, ali unutra, implicitno se provlači jedan stav, da je kriterijum nauke ateističnost. Kriterijum nauke ne da ne mora, nego ne sme da bude ateističnost. Osnovni, glavni kriterijum nauke mora da bude istinitost. Ne obavezna ateističnost, nego istinitost. Kriterijum ili usvajanje postavke da osnova kriterijuma nauke treba da bude ateističnost je filozofska koncepcija. To nema naučnu argumentaciju, ali istina jeste cilj nauke.

Znači, osnovni njen kriterijum treba da bude istinitost. Zato ćemo mi morati da menjamo malo definicije nauke i da malo drugačije shvatamo nauku. Nauka se mora deliti. Mi moramo uznapredovati u razumevanju šta jeste nauka. Dakle, mi možemo stati na jednom stanovištu da sve fenomene objašnjavamo prirodnim zakonima ili da objašnjavamo regularnostima, ali to nama nije garancija da ćemo mi dosegnuti istinitost. To jeste garancija da ćemo mi dosegnuti ateističnost, ali to može biti greška, to može biti laž. Ako je nama imperativ da dosegne istinitost, mi moramo da usavršavamo kriterijume u nauci.

Mislimo da bi razrešenje ovog problema trebalo da ide pravcu da treba praviti razliku između operacionih nauka, znači nauka koje se zaista bave regularnostima i drugih nauka. Znači, jedno su operacione nauke kao što su recimo: biologija, fizika, hemija i tako dalje, koje se stvarno bave regularnostima koje postoje u prirodnom svetu. Međutim, postoji jedan skup prirodnih nauka koje se ne bave regularnostima nego singularnostima.

Recimo, arheologija. Arheologija se baš bavi nekim singularnim događajima koji su se desili odavno, kao i sve istorijske nauke, bilo da je to istorijska geologija, bilo da je to ova tradicionalna ili obična istorija, bilo da je to arheologija. U te nauke bi spadale i nauke o poreklu. Ova distinkcija je vrlo važna, ali ostavljamo sada celu stvar nedovršenim. Ipak, važno je da se shvati da nije opravdano uzeti jedno restriktivno shvatanje nauke i na osnovu toga zanemarivati čuda.

Kriterijumi ovako široke, razumske nauke, nije samo eksperimentisanje i opservacija, nego ona koristi uniformnost ili analogije, zakon kauzalnosti i tako dalje. Dakle, malo je drugačije u ovim drugim naukama.

Recimo, arheologija. Šta znači taj princip uniformnosti? Recimo, kad mi nađemo neki ćup, na osnovu analogija ili uniformnosti, mi budući da danas vidimo da ćup nastaje zahvaljujući nekom inteligentnom biću koje taj ćup oblikuje, pa mu daje šare, mi onda sasvim ispravno zaključujemo da je taj drevni ćup (koji je pravio neki Asirac ili neki predstavnik helenske kulture), pravilo neko inteligentno biće.

Najvažnije je dakle, da mi moramo tako definisati nauku, da istinski, vrhunski, primarni, prvi njen kriterijum bude istinitost.

Na primedbu da su čuda izuzeci od prirodnog zakona, je vrlo jednostavno odgovoriti. To je vrlo slab argument onih koji su protiv čuda. Možda to na prvi pogled izgleda imponantno, međutim, to je vrlo slab argument, zato što i u prirodi postoje pojave koje odstupaju bez da Bog interveniše, ili neke natprirodne sile koje odstupaju od prirodnog toka

ili čak i od prirodnog zakona.

Da navedemo barem jedan primer. Navešćemo primer koji je vrlo interesantan. To je ponašanje vode. Voda je jedno vrlo prosto hemijsko jedinjenje. Samo vodonik i kiseonik, a ponaša se vrlo čudnovato. Znamo da se sva tela na toploti šire, a na hladnoći skupljaju. (Čak i deca u školama pričaju šale u kojima su letnji dani duži zato što su topliji (pa se onda šire), a zimski dani su kraći zato što je zimi hladno, pa se onda skupljaju. Dakle, ta šala proističe iz tog fizičkog zakona kojem se pokoravaju sva fizička tela.) Voda se pokorava tom zakonu.

I stvarno, ako uzmemo vodu na 45 stepeni, i počnemo da je hladimo, voda postaje sve gušća i gušća, i najgušća je na 4 stepena. Mi možemo da napunimo flašu vodom i da je stavimo u frižider. Kad se ohladi, videćemo da „nedostaje“ vode u našoj flaši. Ništa nije volšebno, ništa nije začuđujuće. Voda se samo ponaša po prirodnom zakonu.

Zamislimo naučnika koji zna da važi prirodni zakon koji tačno determiniše kako će se ponašati fizička tela, ali, recimo, ne zna kako se voda ponaša. Pri proveravanju on hladi vodu i ispod 4 stepena, pa konstatuje da odjednom voda umesto da se i dalje skuplja, počinje da se širi. Taj naučnik bi pomislio da pravi eksperimentalnu grešku, pa bi otišao kući da odspava, i došao bi ponovo sutra u laboratoriju i postavio bi ponovo eksperiment. Verovatno bi ga taj drugi eksperiment uverio da može biti da postoji odstupanje, izuzetak od pravila.

I naravno, priroda je sama potvrdila to pravilo, nije čekala naučnike da rizikuju. Voda kada se hladi na 3 stepena, pa na 2, pa na 1, ona se sve više i više širi, tako da je sve lakša i lakša. I onda led isplivava na površinu vode što ima izuzetnu celishodnost, jer ustvari to čuva biljni i životinjski svet u vodenim bazenima: rekama, potocima, banjama, močvarama.

Ali pazimo, voda se ne ponaša suprotno prirodnom zakonu. Znači, ona se ponaša donekle po prirodnom zakonu. To nije prosta suprotnost

prirodnog zakona, nego ona poštuje prirodni zakon. Ali vidimo kako se dešava pravo pravcato čudo koje ima izuzetnu celishodnost da bi se očuvao živi svet u vodi. Ako bi voda hladeći se i pretvarajući se u led postojala sve teža i teža, led bi padao na dno reka, padao bi na dno mora, i tako redom, i ne bi bilo tog sunca koje bi moglo da otopi te reke, a sav živi svet bi, jasno, izumro. Već ispod leda je +4 stepena, a na dnu reka može biti i +15 stepeni. Sve zavisi, naravno, od dubine reke.

Ono što je za nas sada vrlo važno jeste, razlikovanje pravih i lažnih čuda. Da bismo na pravi način razumeli prava i lažna čuda, moramo da se pozabavimo sa elementima koje jedno čudo sadrži.

Koji su elementi jednog čuda? Elementi jednog čuda su: psihološki, kauzalni (ili uzročni) i teleološki.

Psihološki momenat se sastoji u tome, što su čuda izuzetno retki događaji i kod nas izazivaju psihološku reakciju začuđenosti, pa i zaprepašćenja.

Kauzalni ili uzročni – svako čudo mora imati neki adekvatni uzrok iza sebe. Bilo bi apsurdno tvrditi da se neko čudo dešava bez uzroka.

Treći (teleološki) dolazi od grčke reči „teleos“, što znači: kraj, svrha nečega i vrlo je važan da bismo razlikovali prava i lažna čuda. Jer, rekli smo da se sa nekog vanbiblijskog aspekta, sotonina čuda ne mogu da proglase za lažna čuda.

Znači, postoji neka specifična biblijska kriteriologija ili aksiologija, vrednovanje, koje nam omogućava da određena čuda klasifikujemo kao prava ili lažna. Sa vanbiblijskog stanovišta, i sotonina čuda su prava čuda, koja zaista narušavaju normalan tok prirodnih zbivanja.

Psihološki element čuda – šta to znači? To znači da čuda izazivaju u našem duhu određene psihološke reakcije. Recimo, zaprepašćenje. Svako od nas kad bi video demonstraciju jednog čuda, sigurno bi to u njemu izazvalo neki neuobičajeni efekat. U ovom psihološkom smislu, čuda ne moraju biti ona prava čuda tj. natprirodnog porekla.

Recimo, dešavaju se neke neobjašnjive stvari u životu nekih ljudi. U Bernu postoji jedna crkva na platou iznad reke. U njenoj blizini postoji jedan zid koji je dubok ili visok 40 metara. I na tom zidu postoji jedna tabla, gde tačno piše datum kada je jedan danski student jahao na konju i propao preko tog zida. I zapazimo, leteo je 40 metara dole, udario u kamenu podlogu i ostao živ. To može izazvati određeni psihološki efekat. Moguće je da se taj student spasao pukim slučajem pošto je bio na konju. I kažu da se konj baš razbio, a on je bio na konju. Konj je amortizovao njegov udar, i student nije nastradao.

Jedan čovek koji je bio posetilac, prepisivao je događaj sa table, i on kaže: „Dok sam ja to prepisivao, prošle su dve gospođe koje su se za trenutak zadržale kod table i grohotom se nasmejale.“ One nisu verovala da može nešto tako biti, jer su videle koliko je taj zid velik.

Međutim, on kaže da je razgovarao sa univerzitetskim profesorima iz tog grada, i kažu da je to sigurno istorijski događaj, nema dileme. Taj student je to protumačio kao Božje providenje i postao je propovednik. I 40 godina od tog momenta on je živio i propovedao Božju reč.

Možemo navesti i neki drugi primer.

Znamo da je opasan pad i sa 10 metara (može čovek da se ubije), a znamo da je strujardesa Vesna Vulović pala sa 10 hiljada metara 26. januara 1972. godine i ostala živa.

Jedan sovjetski avijatičar je tokom drugog svetskog rata (1942. godine) slučajno ostao živ, iako mu se na visini od 6705 metara nije otvorio padobran, a ostao je živ jer je skliznuo niz padinu pokrivenu debelim slojem snega.

To je nešto što je zaista čudnovato. Ali videćemo, sa biblijskog stanovišta to ne možemo da proglasimo za čudo. Zašto? Zato što biblijska kriteriologija uključuje i druge elemente. Koje? Kauzalitet. U predhodno navedenim slučajevima radi se o slučajnostima, dok pri pravim čudima očigledna je nužnost čuda kao rezultata delovanja

natprirodne sile.

Na primer, u Delima apostolskim 3:1-8; 9:32-34 imamo izveštaje koji govore da apostoli nisu činili čuda zahvaljujući svojoj sili. U tim stihovima se stvarno govori da oni čine čuda u ime Isusa Hrista. Apostoli nisu bili čudotvorci. Oni su samo bili kanal preko kojih je Bog činio čuda. Nije apostol Pavle mogao da kaže: „Evo, šetam ja sada gradom, sad ću ja da napravim neko čudo.“ Nego onda kada mu Duh Sveti kaže: „Ovde i ovde ćeš da intervenišeš na čudesan način.“

Dakle, apostoli nisu bili čudotvorci, nego su oni bili kanal preko kojih je delovao Duh Božji. Božanska energija je samo preko njih delovala. Ona je mogla da deluje i van njih. Bog je našao za shodno da deluje kroz njih. Međutim, najvažnije je da se ovde ističe pravi uzrok čuda, i da on ne pripada krugu prirodnih, ovozemaljskih bića.

Treći kriterijum je vrlo važan. A to je taj teleološki element, dakle, da čudo ima svrhu, očiglednu svrhu. Sa biblijske tačke gledišta, čudo ima svrhu da doprinese širenju kraljevstva Božijeg, napretku čoveka i njegovog spasenja. Ukoliko čudo nema tu svrhu ili se ne uklapa u celokupni koncept Biblije, ono je sa biblijske tačke gledišta lažno čudo.

Sa vanbiblijske tačke gledišta to je istinsko, pravo čudo.

Zašto je Bog tako, čini nam se, škrt u činjenju svojih čuda? Zato što Bogu uopšte nije do zabave, do zaprepašćenja ljudi i tako dalje. Njegova čuda su prilično retka zato što Njegova čuda obavezno imaju svrhu, imaju jedan pozitivan cilj, ona su vrlo ozbiljna, ona su vrlo božanstvena, dostojanstvena. Recimo, Isus Hristos je činio vrlo retko čuda. Čak su neka čuda izazvala negativan efekat kod ljudi. Kad je nahranio pet hiljada ljudi, oni su razmišljali da ga zacare. Kad je uskrsao Lazara, odmah su fariseji i carinici doneli odluku da „Ovoga treba eliminisati,“ jer sve ovo što je bilo pre, nekako se moglo i tumačiti, nekako se moglo komparirati, nekako se protiv moglo staviti nešto drugo, ali kada se desilo uskrsenje, onda je bilo očigledno, i oni onda donose definitivnu odluku.

Postoji još jedan razlog zašto Bog ne čini tako često čuda. A to je što Bog ne želi da ljudi postanu zavisnici čuda. On želi da ljudi budu istinski povezani sa njim, ne zato što je On u njihovom životu činio čuda, nego zato što oni shvataju da Njegov karakter vredi bez toga da li On čini čuda ili ne čini. To bi bila smešna religija da ja budem vernik zato što Bog čini čuda. Ja sam religiozan zato što to odgovara mojoj unutrašnjoj prirodi, zato što ja razumem šta je božanski karakter, zato što ja shvatam šta je dostojanstvo čoveka, a ne zato što je Bog činio čuda. Ali ljudi zaista mogu da postanu zavisnici od čuda, što vidimo svakoga dana ovde oko nas.

Postoji i na televiziji jedan program rezervisan za čuda. Medijski uticaj tih navodnih čudotvoraca je ogroman baš zato što čovek postaje zavisnik od takvih događaja. Recimo, sada da se desi neko čudo, samo bi se o tom čudu pričalo. I možda bi se pričalo jedno tri meseca, i posle tri meseca bi se pričalo sve manje i manje, i više se ne bi pričalo. Onda bi nam trebalo jedno drugo čudo. Ono bi trajalo možda 15 dana, pa sledeće možda 10 dana, pa tri dana i tako dalje. Međutim, Bog je vrlo ozbiljan Bog i Njegova religija je vrlo ozbiljna.

Dakle, pravo čudo poznajemo po njegovoj svrsi. Uzmimo jedan primer. Kada je na Karmilu trebalo da se razluči između pravog (biblijskog) Boga i lažnog (Bala), na Ilijinu molitvu Bog je spustio oganj i spalio žrtvu. Učinio je pravo čudo.

Međutim, znamo da Otkrivenje spominje da će ponovo biti spušten oganj, i da će to biti „lažno“ čudo. Jednom je isti događaj pravo, istinsko čudo, a drugi put je to, sa biblijskog stanovišta, lažno čudo. I Otkrivenje to otvoreno kaže, da će đavo činiti lažna čudesa i tako dalje.

Kako to da se isti događaj sa biblijskog aspekta potpuno suprotno vrednuje? To se može razumeti samo u kontekstu značenja ovih čuda, a njihovo značenje se izvodi iz učenja Biblije. Naime, na Karmilu vatra nije pala tek tako, nego je pala da bi spalila žrtvu. U Novom Zavetu žrtveni obred više ne važi. Svi oni koji veruju da to važi, oni

će verovati i u to čudo. Ne postoji ispravna teleološka argumentacija koja može da opravda takvo čudo u Novom Zvetu. Mi smo obavješteni kroz Bibliju šta je to lažno čudo, ali sada možemo da razumemo i zašto je to lažno čudo. Ovaj kriterijum se primenjuje i za ostala „prava“ i „lažna“ čuda.

Na kraju bi želeli da kažemo nekoliko rečenica u vezi sa Hristovim uskrsenjem, pošto je to vrlo napadano čudo u Bibliji. Svi veruju u uskrsenje, ali bi želeli da vas zaista osvedočimo da je mnogo logičnije verovati u Hristovo uskrsenje, nego verovati u neko drugo uskrsenje.

Koje je to drugo uskrsenje? Postoji li uopšte drugo uskrsenje? Postoji! Čim postoji život, čim mi konstatujemo da postoji život, mi moramo da verujemo u uskrsenje. Ili je uskrsla mrtva materija sama od sebe kako nas uče evolucionisti, ili uskrsenje iza sebe ima adekvatnu silu. Verovanje u ovo drugo je vrlo, vrlo logičnije.

Hristos nije uskršao, da tako kažemo, sam od sebe, nego Njegovo uskrsenje ima adekvatan razlog ili uzrok u životodavnoj sili Božjoj. A da večiti mrtvac, materija, sam sebe oživi, to je apsurdna misao. Znači, mora biti živ da bi oživeo, a mora biti mrtav da bi bio oživljen. To je otprilike paralelno onome: „Svet je sam sebe stvorio.“ Jeste li to čuli? Znači, mora nepostojati da bi bio stvoren, i mora postojati da bi mogao da stvara. To je jedna paradoksalna misao.

Dakle, ako nam neko kaže da se ne može verovati u Hristovo uskrsenje, to nije tačno. Nego naprotiv. U Hristovo uskrsenje je mnogo logičnije verovati nego poverovati u uskrsenje koje propovedaju evolucionisti.

Svi ljudi, dakle, veruju u uskrsenje. Ili ćemo verovati u Hristovo uskrsenje, i u božansko stvaranje u početku, ili ćemo verovati u jedno drugo uskrsenje, da večiti mrtvac – materija, sam sebe oživi. To se prosto doima kao neki volšeban put kojim on oživljava. Zato mnogi kreacionisti danas nazivaju evoluciju ili nastanak života abiogenim putem kao „Mit o primordijalnoj supi“, gde se mitologija spustila na

molekularni nivo i tu sad postoji to njihovo evolucionističko trojstvo: sveti slučaj, materija i vreme. Znači, možemo da shvatimo da svi ljudi veruju u uskrsenje, a da je u biblijsko uskrsenje mnogo realističnije, mnogo opravdanije verovati.

Ova tema o čudima je sigurno vrlo, vrlo široka.

Pokušali smo koliko toliko da naglasimo ono što je bitno i da naglasimo tu biblijsku kriteriologiju za razlikovanje pravih i lažnih čuda. I mi možemo biti učesnici jednog čuda, o kome mi ovde nismo pričali, a to je istinsko čudo i ono spada u prvostepeno čudo. To je čudo novorođenja. Čudo novorođenja spada u prvostepena čuda.

Kako to znamo? Postoji nekoliko mesta u Bibliji gde se upotrebljava reč „bara“, kao reč za božansko stvaranje.

Upotrebljava se u 1. glavi, 1. stihu, 1. Knjige Mojsijeve, upotrebljava se u još nekim stihovima, ali je vrlo zanimljivo da se taj pojam upotrebljava u Psalmu 51:10 gde psalmista kaže: „Stvori mi, o Bože, čisto srce i obnovi duh u meni.“

Dakle, proces novorođenja zahteva natprirodnu božansku intervenciju, i to mi vidimo iz mnogo stihova u Bibliji, kao što je onaj u Knjizi Proroka Jeremije, gde Bog govori da „ne može leopard da menja svoje šare, da Etiopljanin ne može da menja svoju kožu“ (Jeremija 13:23), što je genetički determinisano, i onda on prelazi na dobro ili zlo, što nam implicitno govori da postoji neka naša, da tako kažemo, pogrešna unutrašnja struktura koja nije izašla pogrešna iz Njegovih ruku, nego je devijantna zbog greha. I vidimo, Bog mora da učini jedno čudo. To je čudo novorođenja, jedna natprirodna intervencija, da bismo bili nanovo rođeni.

Međutim, ovo čudo Bog ne čini nasilno. Mi moramo odlučiti da budemo učesnici tog čuda. Dakle, ne pasivni već aktivni učesnici koji će najpre reći Bogu: „Da!“